

Saha Yildirim Kulevski
Verksamhetscontroller

Motion från Fanny Johansson (S), Stig Svensson (S) och Sebastian Jaktling (S): Stör inte i vardagen - erbjud gratis mensskydd

Förslag till beslut

Barn- och skolnämnden beslutar

att lämna yttrande över motionen enlighet med vad som framgår av förvaltningens tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

Fanny Johansson (S), Stig Svensson (S) och Sebastian Jaktling (S) föreslår i en motion att kommunfullmäktige beslutar att uppdra åt barn- och skolnämnden, utbildningsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden att erbjuda en variation av kostnadsfria mensskydd till barn och unga i de kommunala skol- och fritidsverksamheterna.

Ärendet har beretts i samarbete med utbildningsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen.

Barn och skolförvaltningens beredning visar att det finns tillgång till kostnadsfria mensskydd vid samtliga skolenheter. Förvaltningen bedömer dock att tillgängligheten behöver säkerställas vid de enheter där den inte bedöms vara tillräcklig.

Underlag för beslutet

- Barn- och skolförvaltningens tjänsteskrivelse 2021-05-25
- Motion från Fanny Johansson (S), Stig Svensson (S) och Sebastian Jaktling (S): Stör inte i vardagen - erbjud gratis mensskydd

Ärendet

Bakgrund

Fanny Johansson (S), Stig Svensson (S) och Sebastian Jaktling (S) föreslår i en motion, daterad 2020-01-12, att kommunfullmäktige beslutar att uppdra åt barn- och skolnämnden, utbildningsnämnden

2021-05-25

Diarienummer

BSN 2021/2711

samt kultur- och fritidsnämnden att erbjuda en variation av kostnadsfria mensskydd till barn och unga i de kommunala skol- och fritidsverksamheterna. I förslaget lyfts att mer än var tionde kvinna och flicka i Sverige upplever att de är obekväma i sociala sammanhang när de har mens. Vidare beskrivs det i motionen hur ett beslut om gratis mensskydd skulle minska de hinder som menstruation kan innebära i vardagen och underlätta bland annat en likvärdig skolgång.

Kommunkontoret har översänt motionen till barn- och skolnämnden, utbildningsnämnden och kultur- och fritidsnämnden för synpunkter senast den 24 juni 2021.

Barn- och skolförvaltningen har berett ärendet i samråd med utbildningsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen.

Nuläge i Lund

Beredningen visar att det på kommunens kommunala skolor, gymnasieskolor samt ISLK finns tillgång till kostnadsfria mensskydd. Inom kultur- och fritidsnämndens verksamheter är det ett fåtal verksamheter som erbjuder detta. Av beredningen gällande barn- och skolförvaltningen framgår vidare att även om det vid samtliga enheter finns kostnadsfri tillgång så ser tillgängligheten olika ut. En förklaring till det är att eleverna vid de flesta enheter få be om mensskydd hos skolsköterskan.

Nio skolenheter har inte tillgång till skolsköterska under alla dagar i veckan och av beredningen framkom att unga kan uppleva en motvilja att behöva be om skydd snarare än att det finns tillgängligt direkt på toaletten.

Exemplet Fäladsskolan-Lund

Kostnadsfria mensskydd infördes på Fäladsskolan från och med våren 2021 efter ett elevinitiativ. En utförlig projektplan inklusive kostnadsberäkning presenterades av eleven varpå rektor godkände förslaget. Som en del i införandet besöktes samtliga klasser av rektorn och eleven för att informera och ta emot eventuella frågor från eleverna. Informationsrundan upplevdes som en framgång i syfte att öka förståelsen för gratis mensskydd. Enheten har hittills inte upplevt några svårigheter med införandet och bekostar mensskydden inom egen budgetram som uppskattningsvis beräknas hamna på cirka 3000kr/år.

Omvärldsbevakning

Frågan om gratis mensskydd har under senare år lyfts såväl i riksdagen som i flera kommuner i Sverige. En motion lämnades in till riksdagen vid årsskiftet 2020-2021 med förslaget att dela ut gratis

2021-05-25

Diarienummer

BSN 2021/2711

mensskydd i skolan. Både skatteutskottet och utbildningsutskottet föreslog avslag, vilket också blev utfallet.

England och Skottland har sedan tidigare erbjudit gratis mensskydd på skolor och universitet. Skottland har nu valt att gå steget längre och inför gratis mensskydd för alla som har mens. Även i Nya Zeeland har det beslutats om att tillgängliggöra gratis mensskydd på landets skolor.

EU:s medlemsstater beslutade 2016 att medlemsländerna får sänka mervärdesskatten på tamponger och bindor till noll procent. I Storbritannien ligger momsens för mensskydd på 5 procent, och regeringen har uttalat sig om att de vill slopa den helt. Flera länder har valt att inte beskatta mensskydd alls, däribland Irland, Kanada Australien, Kenya, Indien och Colombia. I Sverige ligger dock momsens fortfarande på 25 procent.

Det finns varierande kostnadsexempel beroende på vilken källa som används samt vilka faktorer som vägts in i beräkningen. En person i Sverige med mens lägger ungefär 100–150 kr/månad på mensskydd. Det blir en summa på 1 200–1 800 kronor per år. I genomsnitt har en person mens i ungefär 45 år, vilket betyder att personen i fråga då skulle betala mellan 54 000 och 81 000 kronor för mensskydd under sin livstid. Det innebär att om ett barn får sin mens vid 12 års ålder så kommer familjen som barnet tillhör, fram till att hen fyller 18 år, ha haft en utgift om ca 10 000kr/år.

Kostnadsberäkning för Lunds kommun

Enligt preliminära uträkningar skulle införande av kostnadsfria mensskydd kosta ca 700tkr-1,1mkr/år för de tre berörda nämnderna, varav ca 380 000 kr för barn- och skolförvaltningens verksamheter. Detta uträknat på att alla flickor i åk 6-åk 3 på gymnasiet har mens tio tillfällen per år och då använder fyra skydd om dagen (å 1kr styck) i fyra dagar. Sannolikheten är dock att nyttjandet kommer att ligga på en lägre nivå jämfört med de invägda faktorerna.

Barn- skolförvaltningens yttrande

Hur vanligt det är att elever inte har tillgång till mensskydd när de behöver och vilka konsekvenser det kan få för deras närvaro i skolan är svår att bedöma i avsaknad av forskning på området.

Barn och skolförvaltningens beredning visar att det finns tillgång till kostnadsfria mensskydd vid samtliga skolenheter. På de enheter som saknar skolsköterska under ett antal dagar i veckan, anser barn- och skolförvaltningen att en likvärdig tillgång till gratis mensskydd ska säkerställas under skoltid i samarbete med elevhälsan. Utifrån

2021-05-25

Diarienummer

BSN 2021/2711

beredningen är också förvaltningens bedömning att utökad tillgång, samt i vilken omfattning en variation av mensskydd erbjud, anpassas efter lokala förutsättningar och bedöms kunna tillgodoses inom ramen för rektors budget.

I övrigt anser barn- och skolförvaltningen att elevinitiativ alltid ska bemötas och uppmuntras.

Barnets bästa

Frågan om mensskydd kan vara angelägen att lyfta utifrån FN:s Agenda 2030 och målen om hälsa och välbefinnande och minskad ojämlikhet samt jämställdhet mellan könen inkl. icke-binära och transpersoner. Enligt barnkonventionen artikel 28 ska skolan vidta åtgärder för att uppmuntra regelbunden närvaro i skolan och minska antalet studieavbrott. I de nya läroplanerna som börjar gälla höstterminen 2021 förtydligas det att *Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet*. Att erbjuda kostnadsfria mensskydd är en del i att underlätta det dagliga livet för eleverna på skolan. Barn uttrycker själva att tillgång till en variation av kostnadsfria mensskydd är viktigt. Utifrån principen om barns rätt till delaktighet och inflytande i frågor som berör dem så bör deras åsikt i frågan vägas in.

Jytte Lindborg
Skoldirektör

Linda Abrahamsson
Kvalitets- och myndighetschef

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Kommunkontoret

För kännedom:
Utbildningsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden